

OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE

UČNI NAČRT

NEMŠČINA

RAZRED:	ŠTEVILO UR:
6. razred:	72 ur
7. razred:	54 ur
8. razred:	54 ur
9. razred:	54 ur

Avtorji besedila

Učni načrt sta na podlagi učnega načrta za pouk nemščine v devetletni osnovni šoli (UN 1998, Predmetna kurikularna komisija za nemščino) pripravili:

Nada Holc, Zavod RS za šolstvo,

Nina Gomolj, Andragoški zavod Maribor.

VSEBINA

1	OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2	SPLOŠNI CILJI PREDMETA.....	5
3	OPERATIVNI CILJI PREDMETA.....	8
4	STANDARDI ZNANJA	21
4.1	Temeljni in minimalni standardi znanja	21
4.2	Standardi znanja ob koncu osnovne šole	21
5	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	22
6	PRILOGI	26
6.1	Predlog znanja, ki ga morajo imeti izvajalci učnega načrta.....	26
6.2	Priporočeni viri znanja.....	26

1 OPREDELITEV PREDMETA

Ob vse intenzivnejšem svetovnem povezovanju postaja tuji jezik čedalje pomembnejši tudi v vzgoji in izobraževanju. To velja še posebno za nemščino, jezik naših sosedov Avstrijcev in ne tako zelo oddaljenih Nemcev in Švicarjev.

Nemščina je za slovenske udeležence tuji jezik in kot tak ima v osnovni šoli za odrasle splošnoizobraževalen in poseben pomen.

Kot splošnoizobraževalni predmet je pomemben za intelektualno rast posameznika, za oblikovanje samopodobe in samozavesti ter za včlanjevanje v družbo.

Posebno pomembni pa so znanje in jezikovne sposobnosti, ki jih udeleženci usvajajo in razvijajo pri pouku nemščine, in ta zaradi neposredne uporabnosti za udeležence v nadaljnjem izobraževanju in za njihovo poklicno delo, za širjenje njihove komunikacijske sposobnosti prek meja materinščine ter za razvijanje širše medkulturne komunikacijske sposobnosti. Ta postaja izrazitejša v času vse večjega gospodarskega, političnega in kulturnega sodelovanja, v katerem postaja posameznik vse pomembnejši kot partner v komunikaciji. Kot most do drugih kultur in izziv za razumevanje njihove drugosti in drugačnosti pouk nemščine pripomore tudi k osebostnemu razvoju, hkrati pa s poudarjanjem te drugačnosti in primerjalnih razlik krepi udeleženčevo narodnostno identiteto.

V programe osnovne šole za odrasle se vključujejo udeleženci v različnih razredih in z različnim poprejšnjim znanjem nemščine. Število ur pouka po predmetniku kaže preglednica:

	Razred					
	1. – 5.	6.	7.	8.	9.	Skupaj
Število ur	/	72	54	54	54	234

KAKO BEREMO UČNI NAČRT

V učnem načrtu so za poglavjem *Opredelitev predmeta* navedeni *Učni cilji*, in sicer najprej splošni, tem pa sledi prikaz operativnih ciljev v preglednici.

Operativni cilji pouka nemškega jezika v programih osnovne šole za odrasle so navedeni za slušno in bralno razumevanje ter govorno in pisno sporočanje.

V poglavju v prvem stolpcu (operativni učni časi) je prikazano, koliko naj bi slušno in bralno razumevanje ter govorno in pisno sporočanje obvladali udeleženci v posameznem razredu.

S sivo barvo so označeni minimalni standardi znanja.

V *drugem* stolpcu so predstavljene predlagane učne vsebine, ki se nanašajo na tematska področja, o katerih naj bi se udeleženci znali pogovarjati.

V *tretjem* stolpcu so predstavljeni sporočilni nameni ter slovnične strukture, ki naj bi jih udeleženci obvladali na določeni stopnji.

Na koncu poglavja so operativni cilji za 8. in 9. razred razdeljeni na tri zahtevnostne ravni. V samih preglednicah so ti cilji, tako kot za druge razrede, razdeljeni v dve ravni – temeljno in višjo.

V poglavju *Specialnodidaktična priporočila* so navedene priporočene oblike in metode izpeljave pouka nemščine v osnovni šoli za odrasle.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

V programih osnovne šole za odrasle ima učenje nemščine enake splošne cilje kot v osnovni šoli za mladino, vendar se uresničujejo manj intenzivno in v manjšem obsegu.

Z učenjem nemščine na osnovni ravni udeleženci:

- razvijajo celostno sposobnost medkulturne in medjezikovne komunikacije;
- se usposabljaajo za navezovanje stikov, predvsem za komuniciranje v poklicnem svetu;
- ob primerjavi svoje in druge kulture razvijajo senzibilnost in razumevanje za drugačnost in hkrati krepijo svoje kulturne vrednote;
- spoznavajo značilnosti, kulture in dosežke dežel, kjer govorijo nemško;
- krepijo svojo radovednost, željo in potrebo po novem znanju in razvijajo sposobnost za pridobivanje in ohranjanje znanja in spretnosti;
- razvijajo svoje spoznavne sposobnosti višje ravni, to je analize, sinteze, presojanja in vrednotenja, ki jim omogočajo učinkovito rabo informacij v novih okoliščinah;
- razvijajo ustvarjalnost, potrebo po izražanju in občutek za estetske vrednote;
- razvijajo sposobnost informiranega odločanja o nekaterih področjih svojega življenja in prevzemanja odgovornosti za svoje odločitve;
- razumejo svoje občutke in čustva drugih ter se odzivajo nanje;
- razvijajo sposobnosti za kakovostno medosebno komunikacijo in reševanje nesoglasij;
- razvijajo sposobnosti dela v skupini, medsebojnega sodelovanja in podpore;
- oblikujejo osebne cilje učenja, spoznavajo in kritično vrednotijo svoje dosežke ter si prizadevajo za izboljšanje le-teh;
- oblikujejo splošne kulturne in izobrazbene vrednote.

Za uresničevanje opisanih ciljev udeleženci usvajajo in razvijajo:

1. jezikovno znanje in sposobnost:

- spoznavajo sistem nemščine na glasoslovni, oblikoslovni, skladijski, besedotvorni in besediloslovni ravni, delno le receptivno;
- razvijajo sposobnosti za uspešno razumevanje in oblikovanje ustnih in pisnih besedil;

2. sociolingvistično sposobnost:

- razvijajo ustrezn način jezikovnega odzivanja glede na okoliščine;
- razvijajo razumevanje glede na namen in okoliščine;

3. diskurzno sposobnost:

- razvijajo ustrezne strategije in sodelovanje v pogovoru in razpravi;
4. strateško sposobnost:
- razvijajo sposobnost uravnavanja sporočil pri nesporazumih in upoštevanja sogovornikov in konvencij;
5. družbeno-kulturno sposobnost:
- širijo svojo komunikacijsko sposobnost prek svojih jezikovnih meja;
  - širijo poznavanje kultur nemškega govornega območja za uravnavanje svojih sporočil,
  - razvijajo celostno medkulturno komunikacijsko sposobnost;
6. strategije samostojnega učenja:
- spoznavajo in razvijajo dejavnosti, ki pomagajo pri pridobivanju, shranjevanju, priklicu in uporabi informacij,
  - se urijo v tehnikah samostojnega učenja,
  - razvijajo strategije izpisovanja in zapisovanja,
  - se navajajo na uporabo slovarjev.

Op.: Učitelj uresničuje navedene cilje v skladu s ciljno skupino, to je podrobneje opisano v didaktičnih priporočilih.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA

Udeleženci razvijajo jezikovne sposobnosti, kakor sta slušno in bralno razumevanje ter ustno in pisno sporočanje. Postopno se seznanjajo z jezikovnimi normami, s konvencijami in funkcijami, ki zahtevajo sprva *reproduktivno*, pozneje pa *produktivno-ustvarjalno* poglobljanje v tematske sklope ter učne vsebine, ki ustrezajo odraslemu udeležencu, njegovim interesom in njegovi pripravljenosti na sodelovanje.

Razred	Operativni učni cilji	Predlagane učne vsebine	Komunikacijske funkcije, besedišče, strukture
6.	<p>Udeleženci:</p> <p>Slušno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo preprosta navodila, vprašanja opozorila in izjave učitelja in sošolcev ter se nanje (ne)jezikovno odzivajo; · razumejo pogovor v razredu in v njem sodelujejo; · razumejo krajša besedila, sestavljena iz znanih informacij, vendar v spremenjenem vrstnem redu; · razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi to vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene. <p>Bralno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo kratka z minimalnimi jezikovnimi sredstvi izražena sporočila, navodila, opozorila, nasvete; · razumejo dialogična besedila, ki so 	<p>Ljudje, jeziki, dežele, mesta</p> <p>Družina in dom (člani družine, hiša, stanovanje)</p> <p>Jedi in pijače (obroki hrane, priprava hrane, restavracija)</p> <p>Olačila, obutev, nakupovanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> · navezati socialne stike (nekoga pozdraviti, nagovoriti, predstaviti se, nekoga predstaviti) · opravičiti se · vprašati po ceni · nekaj naročiti in plačati · prositi za mnenje · nekaj predlagati, predlog sprejeti ali zavrniti <p>Besedišče je ozko vezano na učne vsebine.</p> <p>Strukture:</p> <p>Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Präsens (regelmäßige und unregelmäßige Verben), · Modalverben (können und mögen), · Perfekt (regelmäßige und unregelmäßige Verben), · Imperativ. <p>Artikel:</p>

temelj za razvijanje govornih spretnosti;

- razumejo preprosta besedila, pesmi, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad.

Govorjenje:

- sodelujejo pri pogovoru z učiteljem in sošolci;
- v preprosti obliki vprašujejo po informacijah in odgovarjajo na vprašanja;
- navežejo stike in jih ohranjajo;
- v okviru obravnavanih tem in besedil postavljajo preprosta vprašanja in nanje tudi odgovarjajo;
- igrajo kratke dialoge (igre vlog).

Pisanje:

- prepisujejo besedila;
- rešujejo pisne naloge;
- preoblikujejo obravnavane učne vsebine v preprosta osebna sporočila;
- z učiteljem pripravijo in izdelajo preproste projektne naloge.

bestimmter und unbestimmter Artikel (Deklination: Dativ und Akkusativ).

Substantiv:

Plural.

Pronomen:

- Personalpronomen (Nominativ, Dativ, Akkusativ),
- Possessivpronomen (Nominativ),
- Interrogative Pronomen (*Wer? Was? Wo? Wohin? Woher? Wann?, Wie?*).

Zahlwörter:

- Kardinalzahlen,
- Ordinalzahlen.

Razred	Operativni učni cilji	Predlagane učne vsebine	Komunikacijske funkcije, besedišče, strukture
7.	<p>Udeleženci:</p> <p>Slušno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo preprosta navodila, vprašanja, opozorila in izjave učitelja in sošolcev ter se nanje (ne)jezikovno odzivajo; · razumejo pogovor v razredu in v njem sodelujejo; · razumejo krajša besedila sestavljena iz znanih informacij, vendar v spremenjenem vrstnem redu; · razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi to vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene. <p>Bralno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo sporočila, navodila, opozorila, nasvete; · razumejo dialogična besedila, ki so temelj za razvijanje govornih spretnosti; · razumejo preprosta besedila in pesmi, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad, · razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene. <p>Govorjenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · sodelujejo pri pogovoru z učiteljem in s 	<p>Čas (koledar, letni časi, ura, vsakodnevna opravila)</p> <p>Telo in zdravje (deli telesa osebna higiena, bolezni, zdrava prehrana)</p> <p>Mesto, podeželje, javne zgradbe, promet</p>	<ul style="list-style-type: none"> · vprašati po počutju in na vprašanje odgovoriti · vprašati za mnenje in na vprašanje odgovoriti · vprašati po pogostnosti in trajanju dejanj ter na vprašanja odgovoriti · izraziti (ne)zanimanje · vprašati po informacijah (ura, kraj, smer) in na vprašanja odgovoriti · izražati želje · ugovarjati, se odzivati na ugovor in ga utemeljiti · ponuditi pomoč, ponudbo sprejeti ali zavrniti · nekaj predlagati, predlog sprejeti ali zavrniti <p>Besedišče je ozko vezano na učne vsebine.</p> <p>Strukture:</p> <p>Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Präsens (regelmäßige und unregelmäßige, trennbare und nicht trennbare Verben), · Modalverben (dürfen, müssen, wollen, sollen). <p>Artikel: Bestimmter und unbestimmter Artikel (Deklination: Dativ und Akkusativ).</p>

sošolci;

- vprašajo po informacijah in na vprašanja odgovorijo;
- znajo navezati stike in jih ohranjati;
- v okviru obravnavanih tem in besedil postavljajo preprosta vprašanja in nanje tudi odgovarjajo;
- znajo dajati kratke vódene izjave k obravnavanim temam in besedilom
- igrajo kratke dialoge (igre vlog).

Pisanje:

- rešujejo pisne naloge
- preoblikujejo obravnavane učne vsebine v preprosta osebna sporočila;
- sestavijo preprostejša pisma z osebno vsebino;
- z učiteljem pripravijo in izdelajo preproste projektne naloge.

Substantiv:

Plural.

Adjektiv:

Prädikativer Gebrauch.

Pronomen:

- Personalpronomen (Nominativ, Dativ, Akkusativ),
- Possessivpronomen (Nominativ Dativ, Akkusativ),
- Interrogative Pronomen (*Welcher? Welche? Welches? Wie oft?*),
- Demonstrativpronomen (*der, das, die, dieser, diese, dieses*).

Präpositionen:

- mit dem Dativ oder Akkusativ (*in, auf, an, vor, hinter, neben, über, unter, zwischen*),
- mit dem Dativ (*von, bei, mit, zu, nach, seit*),
- mit dem Akkusativ (*für, ohne, durch, um, gegen*).

Razred	Operativni učni cilji	Predlagane učne vsebine	Komunikacijske funkcije, besedišče, strukture
8.	<p>Udeleženci:</p> <p>Slušno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo navodila, vprašanja, opozorila in izjave učitelja in sošolcev ter nanje (ne)jezikovno reagirajo; · razumejo pogovor v razredu in v njem sodelujejo; · razumejo krajša besedila sestavljena iz znanih informacij, vendar v spremenjenem vrstnem redu; · razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene; · razumejo bistvo daljših besedil, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad. <p>Bralno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo sporočila, navodila, opozorila, nasvete; · razumejo dialogična besedila, ki so temelj za razvijanje govornih spretnosti; · razumejo preprosta besedila in pesmi, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad, · razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene. 	<p>Okolje in mi (živali, rastline, vreme, skrb za okolje)</p> <p>Delo in poklic</p> <p>Prosti čas (dejavnosti v prostem času: šport, konjički)</p>	<ul style="list-style-type: none"> · vprašati po namerah in na vprašanja odgovoriti · vprašati po željah in izraziti želje · nekaj utemeljiti in upravičiti · izraziti neznanje, dvom, negotovost in prepričanje · izražati zanimanje za nekaj in navduševati se nad čim <p>Besedišče je ozko vezano na učne vsebine.</p> <p>Strukture</p> <p>Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Präteritum (regelmäßige und unregelmäßige, trennbare und nicht trennbare Verben), · Modalverben (Präteritum von <i>können, müssen, dürfen, wollen, sollen</i>), · Infinitiv mit <i>zu</i>. <p>Adjektiv: Attributiver Gebrauch.</p> <p>Pronomen: Relativpronomen (Nominativ und Akkusativ).</p> <p>Satz: Nebensätze mit <i>dass</i> und <i>weil</i>, Relativsatz.</p>

Govorjenje:

- sodelujejo pri pogovoru z učiteljem in sošolci;
- vprašajo po informacijah in na vprašanja odgovorijo;
- navežejo stike in jih ohranjajo;
- v okviru obravnavanih tem in besedil postavljajo preprosta vprašanja in nanje tudi odgovarjajo;
- dajejo kratke vódene izjave k obravnavanim temam in besedilom;
- dajejo kratke izjave o nečem videnem, slišanjem, prebranim ali doživetem;
- igrajo kratke dialoge (igre vlog).

Pisanje

- preoblikujejo obravnavane učne vsebine v preprosta osebna sporočila;
- sestavijo preprostejša pisma z osebno vsebino;
- z učiteljem pripravijo in izdelajo projektne naloge;
- sestavijo kratka vódena ali samostojna besedila, povezana z nečim doživetim ali prebranim.

Razred	Operativni učni cilji	Predlagane učne vsebine	Komunikacijske funkcije, besedišče, strukture
9.	<p>Udeleženci:</p> <p>Slušno razumevanje</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo pogovor v razredu in začnejo v njem sodelovati; · razumejo bistvo in podrobnosti besedila, vezanega na določeno temo ali položaj, četudi vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene; · razumejo bistvo daljših fikcionalnih besedil; · razumejo avtentična besedila. <p>Bralno razumevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · razumejo sporočila, navodila, opozorila, nasvete; · razumejo (tudi ob uporabi slovarja) besedila, ki so tematsko vezana na vsakdanje življenje; · samostojno berejo in razumejo bistvo daljših fikcionalnih besedil, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad; · samostojno poiščejo v besedilu informacije, potrebne za reševanje nekaterih nalog. <p>Govorjenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · sodelujejo pri pogovoru z učiteljem in sošolci; · izražajo želje, mnenja, namere; · izražajo čustvena stanja (veselje, 	<p>Prometna sredstva, potovanja (spoznavanje značilnosti tujih krajev)</p> <p>Nezgode, okvare, storitvene dejavnosti</p> <p>Javnega občila (časnik, revija radio, TV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> · opisovati · razlagati · poročati · domnevati · svetovati · priporočati <p>Besedišče je ozko vezano na učne vsebine.</p> <p>Strukture</p> <p>Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Konjunktiv II (Hilfsverben <i>sein, haben, werden</i> und Modalverben, · Passiv Präsens und Passiv Präteritum, · Futur. <p>Adjektiv: Deklination (schwache, starke, gemischte).</p> <p>Pronomen: Indefinitpronomen.</p> <p>Satz:</p> <ul style="list-style-type: none"> · indirekte Fragen, · Finalsatz (<i>damit, um, zu</i> + Infinitiv, · Konditionalsatz (Nebensätze mit <i>wenn</i>). <p>Wortbildung:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Substantiv+Substantiv, · Adjektiv+Substantiv, · Adjektiv+Adjektiv, · Verb+Substantiv.

strah);

- dajejo vódene ali samostojne izjave k obravnavanim temam in besedilom;
- dajejo vódene ali samostojne izjave o nečem videnem, slišanjem, prebranjem ali doživetem.

Pisanje

- preoblikujejo obravnavane učne vsebine v preprosta osebna sporočila;
- sestavijo pisma z osebno vsebino,
- z učiteljem pripravijo in izdelajo projektne naloge;
- sestavijo kratka vódena ali samostojna besedila, povezana s čim doživetim ali prebranim.

TRI ZAHTEVNOSTNE RAVNI OPERATIVNIH CILJEV ZA POUK NEMŠČINE V 8. IN 9. RAZREDU

1. zahtevnostna raven	Udeleženci obvladajo minimalne učne cilje in vsebine, predvsem uporabo jezikovnih sredstev in funkcij pri ustnem in pisnem sporočanju, ki se avtomatizirajo s pogostimi vajami. Korektno in zavestno usvojeno znanje se vrednoti z zmanjšano toleranco pomanjkljivosti.
2. zahtevnostna raven	Udeleženci obvladajo naloge, ki preverjajo jezikovna sredstva in učne vsebine, ki so za udeležence nove, zavestno utrjene in avtomatizirane in jih je mogoče vsak trenutek preveriti.
3. zahtevnostna raven	Udeleženci obvladajo naloge, ki zahtevajo ustvarjalnost pri ustnem in pisnem sporočanju, poznavanje različnih sporočilnih perspektiv, korektno uporabo jezikovnih struktur, pravopisnih pravil in ustrezno uporabo jezikovnih funkcij.

NIŽJA RAVEN

Slušno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo večino preprostih navodil za delo v razredu in se nanje odzivajo;
- razumejo krajša besedila z znanega tematskega področja (po možnosti opremljena z vizualnim gradivom) in se nanje (ne)jezikovno odzivajo (lahko tudi v slovenščini);
- razumejo vnaprej dogovorjene podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v krajšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje odzivajo nebesedno ali besedno s kratkim odgovorom (govorno ali pisno);
- razumejo pglavitne misli krajšega besedila z znanega tematskega področja (razumevanje preverjamo s preprosto vódeno nalogo).

Bralno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo kratka, z minimalnimi jezikovnimi sredstvi izražena in po možnosti z vizualnim gradivom opremljena besedila (sporočila, vabila, čestitke, navodila, opozorila, nasvete ...) in se nanje (ne)jezikovno odzivajo (lahko tudi v slovenščini);
- razumejo dialogična besedila, ki so temelj za razvijanje govornih spretnosti;
- razumejo podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v krajšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje odzivajo nebesedno ali besedno s kratkim odgovorom (odziv na zahtevnejša vprašanja je lahko v slovenščini);
- razumejo pglavitne misli krajšega besedila z znanega tematskega področja (glavno misel lahko povedo tudi v slovenščini).

Govorno sporočanje

Udeleženci:

- znajo poimenovati predmetni svet in pojme z znanega tematskega področja;
- se govorno odzivajo na pobudo za sodelovanje v govorni interakciji;
- sodelujejo v enogovornih in dvogovornih dejavnostih;
- znajo odgovarjati na vprašanja v okviru obravnavanih tem in besedil;

- znajo recitirati in peti preproste pesmi.

Pisno sporočanje

Udeleženci:

- znajo prepisovati besedila in reševati pisne naloge;
- znajo ob vódenih nalogah napisati funkcijska besedila (razglednica, pismo, vabilo ...);
- znajo skupaj z učiteljem pripraviti in izdelati preprostejše projektne naloge (plakat, raster), ki so tesno povezane z obravnavanimi temami in besedili.

SREDNJA RAVEN

Slušno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo vsa preprostejša in nekatera bolj zapletena navodila za delo v razredu in se nanje odzivajo;
- razumejo daljša besedila z znanega tematskega področja (po možnosti opremljena z vizualnim gradivom) in se nanje jezikovno odzivajo (lahko tudi v slovenščini);
- razumejo kratka besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij, vendar v spremenjenem vrstnem redu;
- razumejo podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v daljšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo;
- razumejo poglobitve misli daljšega besedila z znanega tematskega področja (razumevanje preverjamo z vódeno pisno ali govorno dejavnostjo).

Bralno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo daljša besedila z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo (večidel v nemščini);
- razumejo dialogična besedila, ki so temelj za razvijanje govornih spretnosti;
- razumejo podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v daljšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo;
- razumejo poglobitve misli daljšega besedila z znanega tematskega področja (razumevanje preverjamo z vódeno govorno dejavnostjo);
- razumejo preprosta besedila, ki komajda presegajo učenčev receptivni besedni zaklad.

Govorno sporočanje

Udeleženci:

- se govorno odzivajo na pobudo za sodelovanje v govorni interakciji;
- sodelujejo v enogovornih in dvogovornih dejavnostih;
- v okviru obravnavanih tem in besedil postavljajo vprašanja in nanje tudi odgovarjajo;
- dajejo kratke vodene izjave k obravnavanim temam in besedilom.

Pisno sporočanje

Udeleženci:

- rešujejo pisne naloge;

- skoraj samostojno napišejo funkcijska besedila (razglednica, pismo, vabilo ...);
- preoblikujejo predelano gradivo s ciljem, da napišejo osebna sporočila in izpovedi;
- pripravijo in izdelajo projektne naloge (plakat, raster), ki so povezane z obravnavanimi temami in besedili.

VIŠJA RAVEN

Slušno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo vsa preprostejša in bolj zapletena navodila za delo v razredu in se nanje odzivajo;
- razumejo daljša besedila z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo;
- razumejo besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij, vendar v spremenjenem vrstnem redu;
- razumejo podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v daljšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo;
- razumejo poglobitve misli daljšega besedila z znanega tematskega področja (razumevanje preverjamo s pisno ali govorno dejavnostjo);
- razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi vsebuje neznane sestavine, ki pa za razumevanje niso bistvene;
- razumejo bistvo daljših besedil, ki presegajo učenčev receptivni besedni zaklad.

Bralno razumevanje

Udeleženci:

- razumejo daljša besedila z znanega tematskega področja in se nanje jezikovno odzivajo;
- razumejo dialogična besedila, ki so temelj za razvijanje govornih spretnosti;
- razumejo podrobnosti (*kdo, kaj, kdaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko*) v daljšem besedilu z znanega tematskega področja in se nanje samostojno jezikovno odzivajo;
- razumejo poglobitve misli daljšega besedila z znanega tematskega področja (razumevanje preverjamo vódeno govorno dejavnostjo);
- razumejo daljša besedila, ki presegajo učenčev receptivni besedni zaklad;
- razumejo na določeno temo vezano besedilo, četudi vsebuje neznane elemente, ki pa za razumevanje niso bistvene.

Govorno sporočanje

Udeleženci:

- se govorno odzivajo na pobudo za sodelovanje v govorni interakciji;
- znajo navezati stike in jih ohranjati;
- sodelujejo v enogovornih in dvogovornih dejavnostih;
- znajo v okviru obravnavanih tem in besedil postavljati vprašanja in nanje tudi odgovoriti;
- znajo dajati samostojne izjave k obravnavanim temam in besedilom;
- znajo dajati vódene izjave o nečem doživetem, videnem, prebranem ali slišnem.

Pisno sporočanje

Udeleženci:

- rešujejo pisne naloge (npr. iz učbeniškega gradiva);
- samostojno napišejo funkcijska besedila (razglednica, pismo, vabilo ...);
- preoblikujejo predelano gradivo, da napišejo osebna sporočila in izpovedi;
- sestavijo kratka, vódena ali samostojna besedila, ki so povezana z nečim doživetim, videnim, prebranim ali slišanim;
- pripravijo in izdelajo projektne naloge, (plakat, raster), ki pa niso povezane le z obravnavanimi temami in besedili.

4 STANDARDI ZNANJA

4.1 Temeljni in minimalni standardi znanja

Temeljni standardi znanja opisujejo udeležencevo jezikovno ravnanje, s katerim pokaže, da obvlada osnovni program učenja nemščine ob koncu vsakega razreda in ob koncu osnovne šole.

Minimalni standardi znanja opisujejo znanje in spretnosti pri slušnem in bralnem razumevanju ter govornem in pisnem sporočanju, ki še komaj zadoščajo za pozitivno oceno in s tem za napredovanje v višji razred. Besedišče je omejeno, jezikovna pravilnost pa nezanesljiva.

Minimalni standardi znanja so v preglednicah označeni s sivo barvo.

4.2 Standardi znanja ob koncu osnovne šole

Udeleženci ob koncu osnovne šole

SLUŠNO RAZUMEVANJE:

- razumejo pogovor v razredu,
- razumejo bistvo in podrobnosti besedila, vezanega na določeno temo ali položaj, četudi vsebuje neznane informacije, ki pa za razumevanje niso bistvene,
- razumejo bistvo daljših fikcionalnih besedil, ki vsebujejo več neznanih elementov,
- razumejo avtentična besedila.

BRALNO RAZUMEVANJE:

- razumejo napise, navodila, kratka sporočila, opozorila,
- razumejo (tudi ob uporabi slovarja) besedila, ki so tematsko vezana na vsakdanje življenje,
- samostojno berejo in razumejo bistvo daljših fikcionalnih besedil, ki komajda presegajo njihov receptivni besedni zaklad,
- znajo samostojno poiskati informacije v besedilu, ki so potrebne za rešitev nekaterih nalog,
- razumejo pesmi, šale, uganke.

GOVOR:

- sodelujejo pri pogovoru z učiteljem in s sošolci,
- izražajo želje, mnenja, namere in potrebe,
- izražajo čustvena stanja (veselje, strah ...),
- dajejo kratke vódene ali samostojne izjave k obravnavanim temam in besedilom,
- opisujejo ljudi, živali, predmete in situacije,
- recitirajo in pojejo preproste pesmi,
- dajejo kratke, vódene ali samostojne izjave o nečem doživetem, videnem, prebranem ali slišanjem.

PISANJE:

- preoblikujejo predelano gradivo v osebna sporočila in pripovedi,
- sestavijo pisma z osebno vsebino,
- izdelajo projektne naloge (plakat, raster ipd.), ki so tesno povezane z obravnavanimi temami in besedili,

- sestavijo kratka, vódena ali samostojna besedila, ki so povezana s čim doživetim, videnim, slišanim ali prebranim,
- opisujejo osebe, predmete in situacije.

5 SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 SPLOŠNA PRIPOROČILA

Pouk nemškega jezika v osnovni šoli za odrasle je osredotočen na udeležence in na proces učenja. Poudarek je na **funkcionalnosti jezika**. V ospredju je torej njegov **sporočilni namen**, in ne toliko védenje o jeziku. Učitelji izhajajo pri tem iz izkušenj odraslih, ki so povezane z zaposlenostjo, raznolikostjo skupine glede na starost in izkušnje poprejšnjega šolanja. Spodbujajo naj sodelovalno učenje in učenje z reševanjem problemov iz življenjskih položajev. Pouk naj poteka v sproščenem ozračju, ki spodbuja domišljijo in ustvarjalnost pri razvijanju jezikovne sposobnosti.

Dejavnosti naj bodo čim raznovrstnejše, delo naj poteka čim več **v dvojicah ali skupinah**, kjer udeleženci lahko prevzemajo in igrajo vloge in si tako pridobijo samozavest, potrebno za samostojno izražanje mnenj v nemškem jeziku.

Učitelji naj **upoštevajo različne spoznavne in učne stile ter metode, ki omogočajo motivacijo za praktično uporabo jezika**. Prav tako je za motivacijo pomembno, da se ogibajo negativni kritiki, ki zavira komunikacijo. Popravki naj bodo spodbudni in temeljito razloženi; udeleženci naj jih poskusijo popraviti tudi sami ali med seboj.

Tako **poučevanje slovnice in slovničnih struktur** kot tudi **vpeljevanje novega besedišča** naj vedno izhaja iz znanega in ob podpori nejezikovnih sredstev. **Slovnica naj ima le podporno vlogo** pri praktični komunikaciji, kar zadeva jezikovne sposobnosti in spretnosti. Za nekatere slovnične posebnosti je dovolj, da jih izobraževanci le prepoznajo in razumejo.

Za lažje razumevanje slovničnih pojavov je treba poseči tudi po intenzivni vizualizaciji pri razlagi le-teh. Nekatere strukture lahko nazorno ponazorimo z zgledi, ki nagovarjajo čim več čutnih kanalov (vizualni, avditivni in kinestetični). Utrjevanje naj spremlja več praktičnih zgledov, podajajo naj jih udeleženci sami. Ker bodo verjetno pri tem izhajali iz svojega okolja, si bodo tako snov lažje in hitreje zapomnili. Enako velja za poučevanje novega besedišča pri nekaterih temah. Udeleženci bodo novi pomen ugotovili sami z ugibanjem in postavljanjem podmen ter si tako nove besede tudi bolje zapomnili. Pri tem naj uporabljajo različne **interpretacijske strategije**, kot npr. sklepanje o pomenu na podlagi sobesedila, uporaba različnih tehnik branja ipd. Učenje novih pojmov spodbujajo pogosto ponavljanje in komunikacijske vaje za razvijanje govornih in bralnih sposobnosti. Pomembna je motivacija, ki jo učitelji spodbudijo z različnimi jezikovnimi igrami, kjer udeleženci utrjujejo znanje novih besed v smiselnih položajih, ne da bi se tega zavedali. Tudi tukaj poskušamo vključiti čim več čutnih kanalov. Pomembno vlogo pri širjenju besedišča imajo mediji, ki jih prav tako uporabimo pri poučevanju.

Teme naj bodo zaokrožene celote, udeleženci se jih lotevajo zavestno. To pomeni, da poznajo cilj, ki ga bodo po koncu predelane snovi dosegli. Motivacija je tem večja, čim nazorneje si cilj lahko predstavljajo. Zato je pomembno, da jih učitelj seznanj z vsebino, nalogami in možnimi strategijami, ki jih bodo pripeljale do zaželenega cilja. Učitelj naj ne

varčuje s pohvalami, čeprav se mu včasih zdi, da je posameznik zelo malo napredoval. Vsaka pohvala deluje na motivacijo pozitivno, graja pa negativno. Zaradi obremenjenosti posameznikov (služba, družina itn ...) morda napredek ne bo viden takoj, vendar naj dobi udeleženec kljub temu pozitivno spodbudo, ki mu bo pomagala naprej.

Zaradi **sprotne motivacije** je zlasti pomembno doseganje in preverjanje etapnih ciljev, ki naj bodo jasni in preprosti ter naj pomenijo udeležencu izobraževanja povratno informacijo o pridobljenem znanju in lastnem napredku. Ti cilji naj se ujemajo s posameznimi sklenjenimi temami in slovničnimi strukturami, ki se obravnavajo v njih.

Učitelji naj bodo pozorni na **učne strategije**, ki jih udeleženci uporabljajo pri pouku in tudi pri domačem delu. Včasih prav napačne učne strategije, ki so v udeležencih močno zakoreninjene, ovirajo uspešno nadaljevanje učenja in doseganje ciljev.

Uporaba uspešnih učnih strategij in tehnik je še posebno pomembna pri učenju doma, ko se mora udeleženec čim uspešneje znajti sam in čim bolje izrabiti čas za učenje.

Za uspešen učenčev jezikovni razvoj so zato potrebni tudi **ustrezni didaktični pripomočki**, ki ob raznolikosti in raznovrstni ponudbi vsebin vpeljujejo udeležence v jezikovno resničnost, avtentičnost jezikovnega odzivanja in ravnanja.

5.2 RAZVIJANJE IN URJENJE JEZIKOVNIH ZMOŽNOSTI IN SPOSOBNOSTI

Učenje nemščine poteka celostno, pri tem pa udeleženci razvijajo in urijo slušno in bralno razumevanje ter ustno in pisno sporočanje.

SLUŠNO RAZUMEVANJE

Udeležencem omogočimo večkratno poslušanje besedila. Pred poslušanjem jih pripravimo za uspešno sprejemanje vsebine z nekaterimi dejavnostmi, s katerimi pa lahko prav tako že preverjajo poznavanje teme in besedišča.

a) Dejavnosti pred poslušanjem:

- pogovor o temi besedila, ki se največkrat navezuje na njihove izkušnje in poznavanja (lahko dopolnimo z vprašanji, izpolnjevanjem preglednic ipd.),
- priprava miselnih vzorcev in slikovnega gradiva (aktiviranje obeh možganskih polovic in spodbujanje vizualnega kanala),
- predstavitev ključnih besed/fraz.

b) Za dejavnosti med poslušanjem lahko izbiramo med tistimi z nebesednim odzivom (obkrožanje, sledenje besedilu na sliki) in besednim odzivom (izpolnjevanje preglednic, poimenovanje oseb, stvari ipd.).

c) Dejavnosti po poslušanju so namenjene predvsem preverjanju razumevanja. Pri tem uporabimo čim več raznolikih vaj. Odzivanje je lahko:

- nebesedno (ponazarjanje z gibi, mimika, označevanje, razvrščanje slik),
- besedno (z odgovori na vprašanja, reševanjem nalog izbirnega tipa, vpisovanjem manjkajočih besed v besedilu, zapisovanjem podatkov, s povezovanjem besedila s slikami, informacij z izjavami govorcev),
- z obnovo ali pripovedovanjem o vsebini,

- udeleženci lahko nekatere sekvence tudi zaigrajo ali pa naredijo v skupinah ali dvojicah plakate in miselne vzorce na to temo in nato to predstavijo.

USTNO SPOROČANJE

Razvijanju in urjenju govornega sporočanja je treba nameniti posebno pozornost.

Z ustrezno izbranimi vajami razvijamo in utrjujemo pravilno in učinkovito uporabo jezikovnega znanja udeležencev ter v njih razvijamo samozaupanje in zanimanje za jezik. Pri tem izbiramo teme, ki udeležence zanimajo in izhajajo iz naravnega pogovornega položaja pri pouku ali simuliranega položaja zunaj pouka. Temu pogovora lahko predstavimo ali pa jo udeleženci prepoznajo iz položaja ali slikovnega in drugega gradiva (avdio- in videogradivo).

Priporočljivo je tudi, da naredimo vzorčni zgled ali pa določimo vrstni red poteka pogovora. Za to so izredno primerni: dialog, intervju, poročanje po intervjuju, predstavitev, telefonski pogovor, igranje vlog, obnova, opis lastnega doživljanja ipd.

Pomembno je, da pri dejavnostih sodeluje čim več udeležencev, ki lahko čim več povedo. Med vajo tekočega, spontanega govora udeležencev ne prekinjamo, ker to ne vodi k samostojnosti in ustvarjalnosti. Napake in odklone si zapišemo, jih predstavimo in popravimo po dejavnosti ali pa pripravimo primerne vaje za njihovo odpravljanje.

Pri govoru v nemškem jeziku si udeleženci pomagajo z različnimi **komunikacijskimi strategijami**, ki jih uporabljajo tudi pri slovenščini: uporaba mašil, parafraziranje, nadomeščanje s sopomenkami, z opisom, lahko pa si pomagajo tudi z gibi z rokami in mimiko. Tako lahko tudi učitelj priskoči na pomoč, če se udeležencu pri govoru zatakne.

BRALNO RAZUMEVANJE

Z vajami bralnega razumevanja usposabljam udeležence, da lahko nova in neznana besedila berejo ustrezno hitro in jih glede na njihov namen primerno razumejo.

Učiteljeva naloga je podati različne **bralne strategije**: iz besedila razbrati posamezne informacije, izluščiti bistvo besedila, preleteti besedilo.

Pri izbiri besedila so znova v ospredju interesna ali delovna področja udeležencev, saj jih bomo tako pritegnili, da bodo radi brali.

Zanimanje in pripravljenost za branje naraščata, če sledi branju pogovor o prebranih informacijah.

Delo z besedilom lahko razdelimo v tri kategorije: dejavnosti pred branjem, med njim in po njem. Te dejavnosti se večkrat ujemajo z dejavnostmi pri poslušanju in govorjenju.

a) Dejavnosti pred branjem besedila:

- pogovor o besedilu, kjer ponovno izhajamo iz že znanih dejstev in izkušenj udeležencev,
- ugibanje o vsebini besedila na podlagi miselnega vzorca, slikovnega gradiva, ključnih besed, filma ipd.

b) Dejavnosti med branjem:

- razumevanje besedil (recept, opis smeri, navodilo za izdelavo, uporabo),
- prenašanje podatkov v preglednice,

- povezovanje besedila s slikami ali z diagrami,
- podčrtavanje zanimivih in uporabnih izrazov,
- izpisovanje nekaterih besed,
- urejanje pomešanih gesel, slik, navodil.

c) Dejavnosti po branju:

Te dejavnosti so namenjene predvsem razumevanju prebranega besedila:

- povezovanje besedila s slikami ali diagrami,
- odgovori na vprašanja, izbira pravilnih in napačnih trditev,
- urejanje pomešanih delov besedila,
- lastna razlaga besedila,
- povzetek besedila, izražanje mnenja o besedilu,
- spreminjanje besedila (intervju v igro vlog),
- pisanje besedila v drugem času (jezikovna komponenta),
- izdelovanje plakatov (delo v skupini).

PISNO SPOROČANJE

Izhodišče za pisanje je lahko pogovor o temi, poslušanje ali branje besedila, slikovno gradivo, lahko pa uporabimo še vrsto drugih spodbud, ki aktivirajo domišljijo in ob katerih lahko udeleženci vizualizirajo različne položaje, ki so jim blizu. Udeleženci ob tem nizajo miselne zveze, ki jih sproti vnašajo v miselne vzorce, s katerimi lahko skupno z učiteljem ali v skupinah oblikujejo besedilo, pozneje pa se tudi sami poskušajo v ustvarjalnem pisanju.

Najprej oblikujejo vodilne stavke in delajo zapiske, te pa pozneje širijo v cele povedi.

Tudi opisovanje oseb, poklicev ali predmetov lahko pomeni pripravo na pisanje.

Pri pisanju prošenj, ponudb, življenjepisov ali pisem najprej z vzorcem pomagamo udeležencem, da se pozneje lotijo pisanja sami.

Upoštevanje pravopisa spada prav tako k učenju pisanja, vendar ni poglobljen cilj.

Udeležence navajamo, da med končnim urejanjem pregledajo besedilo in skušajo že sami ali v dvojicah odpraviti pomanjkljivosti. Učitelj naj popravi besedilo tako, da korektura ni samo poprava in kritika napak, temveč naj poudari tudi tisto, kar je bilo v besedilu dobro, tako da udeleženci ne izgubijo zaupanja v svoje sposobnosti pisnega izražanja.

Udeleženci naj dobijo priložnost, da svoje pisne izdelke občasno preberejo in predstavijo v skupini.

Dejavnosti pisnega izražanja so zelo primerne tudi za **domače naloge**. Če želimo doseči, da jih udeleženci tudi zares opravijo, jih moramo prej razložiti, morda pomagati s kakšnim vzorcem ali pa dati vsaj natančna navodila, kako naj se naloge lotijo.

5.3 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Udeleženci morajo biti seznanjeni z oblikami preverjanja in ocenjevanja znanja ter vrstami, standardi in kriteriji za ocenjevanje nalog. Udeleženci z učiteljevo pomočjo ugotavljajo svoj napredek, razčlenjujejo težave in načrtujejo dejavnosti, s katerimi naj bi premagali pomanjkljivosti.

Preverjanje in ocenjevanje znanja poteka v skladu z veljavnimi pravilniki o preverjanju ocenjevanju in upošteva posebnosti odraslih udeležencev izobraževanja.

6 PRILOGI

Priloga 1

6.1 Predlog znanja, ki ga morajo imeti izvajalci učnega načrta

Predmet lahko poučuje učitelj s strokovno izobrazbo, ki ustreza zahtevam 3. in 5. člena Odredbe o smeri strokovne izobrazbe strokovnih delavcev v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 57-2721/1999).

Učitelj v osnovni šoli za odrasle mora imeti tudi temeljno znanje o izobraževanju odraslih, pridobljeno v različnih programih strokovnega spopolnjevanja.

Priloga 2

6.2 Priporočeni viri znanja

a) Za udeležence

Posebni učbenikov za osnovno izobraževanje odraslih ni, zato priporočamo, da učitelji izbirajo različne učne vire tudi iz drugih priporočenih virov znanja, iz dnevnega časopisja in številnih virov in sprotnih informacij, ki obravnavajo probleme iz vsakdanjega življenja in jih je mogoče povezati s temo, ki jo obravnavamo pri predmetu.

Učitelji naj spremljajo sezname veljavnih učbenikov in priročnikov (za mladino), ki jih je potrdil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje in so vsako leto objavljeni v Katalogu učbenikov pri Zavodu RS za šolstvo.

b) Za učitelje

- Ackermann, R.: Kreativ lehren und lernen. Offenbach. Gabal, 1995.
- Amini, B. A. Künzli, R.: Didaktische Modelle und Unterrichtsplanung. Weinheim. München. Juventa Verlag, 1991.
- Spracherwerbssituationen im Vergleich. In: Zielsprache Deutsch 4/1978.
- Gardner, H.: Razsežnosti uma. Teorija o več inteligencah, Ljubljana, Tangram, 1995.
- Kleppin, K.: Fehler und Fehlerkorekturen, Erprobungsfassung 8/95. Fernstudienbrief, Langenscheidt, 1996.
- Metzger, W. Schuster, M.: Lernen zu Lernen (Lernstrategien), Berlin, Heidelberg, Springer, 1993.
- Muster-Čenčur, N.: Nemška slovnica po naše, Ljubljana, CZ, 1995.
- Piepho, H. E.: Deutsch in Unterrichtsskizzen. Heidelberg, 1980.
- Schneider, B.: Sprachliche Lernprozesse. Lernpsychologie und linguistische Analyse des Erst- und Zweitspracherwerbs. Tübingen, 1982.

- Strauss, D.: Didaktik und Methodik/Deutsch als Fremdsprache, Berlin, München, Wien, Langenscheidt, 1988.
- Tomič, A.: Izbrana poglavja iz didaktike, FF, Ljubljana, 1997.
- Kommunikation im Deutschunterricht, Europarat, Bruxeles.
- Tuji jeziki v obveznem izobraževanju. (Lucija Čok, Marina Štros, Herta Orešič), ZRSŠ, Ljubljana, 1994.
- Häussermann, Piepho: Aufgaben-Handbuch, Deutsch als Fremdsprache, Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie, Iudicium Verlag GmbH München, 1996.
- Klippert, H.: Methoden-Training, Übungsbausteine für den Unterricht, Beltz Verlag, Weinheim und Basel, 1998.